بەغدا لەبەرامبەر هەڕەشەکاندایە....هەولێریش نکۆڵی لەنەبوونی پەیوەندییەکانی لەگەڵ ئیسرائیل ناکات

قسەکردن لەسەر پەیوەندییەکانی سەرکردایەتی کورد لەگەڵ ئیسرائیل لەدایک بووی ئەمڕۆ نییە، تەنانەت لە دەیەکانی ڕابردوودا و زیاتر لە چەند جارێک باس لە بوونی پەیوەندی نێوان سەرکردایەتی کورد و ئیسرائیل کراوە.

ئەگەر بگەڕێینەوە بۆ شەستەکانی سەدەی ڕابردوو، دەبینین کە پەیوەندییەک هەیە لە نێوان موسادی ئیسرائیلی و بزووتنەوەی رزگاریخوازی کورد لەو کاتەدا، وەک ئەوەی ئەمیر ئەمیت، سەرۆکی موسادی ئیسرائیلی ئەو کاتە،لەگێڕانەوەکانیدا ئاماژەی پێکردووە، باسی لەو پەیوەندییە کردووە و ئاشکرا کردووە کە لەگەڵ سەرکردایەتی کوردا هەیەتی.
جێی ئاماژەیە ئەمیت بە ئەندازیاری ئەو پەیوەندییانە دادەنرێت کە لەلایەن کامەران بەدرخانەوە ڕێکخراون و ئەم پەیوەندییە لە سەرەتادا سنووردار و ناڕاستەوخۆ بوو، بەتایبەتی دوای ئەوەی سەرۆکی موساد لەو کاتەدا ولە ساڵی 1966 سەردانی ڕێبەری بزووتنەوەی رزگاریخوازی کوردی مەلا مستەفا بارزانی کردووە و کۆبوونەوەکە لە ناوچەی حاجی ئۆمەران بەڕێوەچووە.

سەرۆکی موساد هەوڵیدا ئامانجەکانی ئیسرائیل لە عێراق لە ڕێگەی دوو ئامانجەوە بەدەست بهێنێت، یەکەمیان لاوازکردنی تواناکانی سوپای عێراق بوو لە ڕێگەی شەڕەوە و دووەمیان کۆکردنەوەی زانیاری بوو دەربارەی سوپای عێراق.

بەپێی سەرچاوەکان ئەم پەیوەندییە زیاتر گەشەی کرد، تا ئەو ئاستەی پێگەی موساد لە هەولێر دابمەزرێت.

پەیوەندی نێوان سەرکردایەتی کورد و ئیسرائیل هێشتا بەردەوامە و پەیوەندییەکانیان لەسەر بنەمای هەواڵگرییە، بەڵام لە ڕێگەی دامەزراندنی هەرێمی کوردستان، پەیوەندییەکانی نێوانیان لە ڕێگەی تورکیا و ئوردن نزیک بووەوە.

زانیارییەکان ئاماژە بەوە دەکەن کە دوای ساڵی 2014، حیزبەکەی بارزانی نەوتی هەرێمی لە ڕێگەی تورکیاوە فرۆشتووە بە ئیسرائیل، کە بە بەهێزترین وڵات دادەنرێت بە کڕینی نەوتی کوردستان، ولە ڕێگەی بازرگانانەوە ئەنجام دەدرێت کە تۆمەتبار دەکرێن بەوەی پەیوەندییان بە ئیسرائیلەوە هەیە و ڕێککەوتنی فرۆشتنی نەوت ئەنجام دەدەن.

بەپێی ڕاپۆرتی ڕۆژنامەوانییەکان، کە لە ڕۆژنامەی فاینانشەڵ تایمز بڵاوکراونەتەوە، ئیسرائیل بە تەواوی پشت بە نەوتی هەرێمی کوردستانی عێراق دەبەستێت، کە تێیدا هاوردەکردنی گەیشتووەتە ٪75، کە بەلایەنی کەمەوە 19 ملیۆن بەرمیل نەوتە لە ساڵێکدا.

بەڵام بەرپرسانی هەرێم ئەو ڕاپۆرتانەیان ڕەتکردەوە و ڕایانگەیاند کە نەوت دەفرۆشن بە ئەوەی یارمەتییان بدەن لە ڕووبەڕووبوونەوەی مەترسییەکان و بەدەستهێنانی موچەکانیان.

لە شەڕەی ئەم دواییەی نێوان حەماس و ئیسرائیل و تاوانەکانی سوپای ئیسرائیل دژ بە گەلی فەڵەستین، لەوانە کوشتنی خەڵکی بێتاوان، هیچ ئیدانەکردنێکی سەرکردایەتی کوردمان لە هەولێر لەسەر ئەم تاوانانە بەدی نەکرد، ئەمەش ئاماژەیە بە ئەوەی کە سەرکردایەتی کورد لە هەولێر کەمتەرخەمە بەرامبەر بە دۆزی فەلەستین.

بە پشت بەستن بەو زانیاریانەی کە ئاماژەمان پێکرد، هەروەها چەند هۆکارێکی دیکە کە ئاژانسی هەواڵی موتەڵیع لە ڕاپۆرتێکی پێشوودا لە بیستی کانوونی دووەمدا ڕوونی کردەوە، دەتوانین بڵێین کە هەموو ئەمانە نیگەرانی لەنێو بەرهەڵستکارانی دژە ئیسرائیل وەک ئێران و گروپە چەکدارەکانی عێراق دروستکردووە.

ئەمە ئەو شتەیە کە ناوچەکە دەکاتە ئامانجێک بۆ ئەو وڵاتانەی دوژمنایەتی خۆیان لەگەڵ ئیسرائیل

ڕادەگەیەنن، دواییینیان لە شەوی شازدەی ئەم مانگەدا ڕوویدا کە تیایدا سوپای پاسدارانی ئێران ماڵی بازرگان (پێشڕەو دزەیی)یان لە هەولێر بۆردومان کرد کەبەوتەی ئێران بارەگای موسادە،و پاساوی بۆردومانەکەی داوە کە (پێشڕەو دزەیی) سیخوڕی موسادی ئیسرائیلییە و هەڕەشەیە بۆ سەر ئاسایش و سەقامگیرییەکەی و ئێران مافی خۆیەتی بەرگری لە ئاسایشی خۆی بکات.

ئەگەری هەیە لەداهاتوودا بۆردومانکردنی هاوشێوە لەلایەن ئێران و لایەنە چەکدارەکانەوە لە عێراق دووبارە بکرێتەوە، ئەگەر حکومەتی کوردستان دڵنیایی بە هەمووان نەدات کەپەیوەندی لەگەڵ ئیسرائیل وبارەگای لەهەرێم نییە.

بە تایبەتی لەم کاتەدا کە هەرێم بەهۆی کێشەی داراییەوە دەناڵێنێت وهەروەها کێشەکانی لەگەڵ بەغدا ، ودابین نەکردنی مووچەی فەرمانبەرانی هەرێم، ڕاگرتنی هەناردەکردنی نەوتی هەرێم، بەرکەوتنی ناوچە سنوورییەکانی هەرێم بە بۆردومانەکانی تورکیا و بوونی ئەندامانی پارتەکانی ئۆپۆزسیۆنی کوردی.
سەرەڕای ئیدانەکردنی ئەم پەلاماردانەی ئێران، کە بە پێشێلکردنی سەروەری عێراق دادەنرێت، بەڵام پرسیارەکە ئەوەیە بۆچی حکومەتی هەرێمی کوردستان ڕاینەگەیاند کە هەرێم هیچ پەیوەندییەکی بە ئیسرائیلەوە نییە؟
وەڵامەکە ئەوەیە کە پەیوەندییەکانی ئیسرائیل لەگەڵ هەرێمی کوردستان زۆر کۆنن، وەک لە ساڵانی شەستەکانی سەدەی ڕابردوودا ئاماژەی پێکرا، کاتێک شەڕ لە نێوان حکومەتی عێراق و کوردەکاندا ڕوویدا، ئیسرائیل پاڵپشتی کوردەکانی دەکرد و چەکی بۆ دابین دەکرد بۆ ڕووبەڕووبوونەوەی حکومەتی عێراق، بە ئەوەی بەرژەوەندییەکانی خۆی لەگەڵ ئەم لایەنەدا بپارێزێت پێش پێکهێنانی هەرێمی کوردستان و ببێتە هۆی ناکۆکی و ناسەقامگیری لەنێو جەستەی دەوڵەتدا و لە ماوەی نێوان ساڵانی 1965 بۆ 1975 کاتێک کوردەکان دەیانویست چەند ساڵێک لەمەوبەر لە عێراق جیاببنەوە، ئیسرائیل بە ئاشکرا پشتیوانی خۆی بۆ ئەو جیابوونەوەیە ڕاگەیاند دوای ڕیفراندۆمەکەی ساڵی 2017 و تەنانەت هەوڵی دا فشار بخاتە سەر ئیدارەی پێشووی ئەمەریکا بۆ برەودان بە بیرۆکەی جیابوونەوە لە چوارچێوەی هەماهەنگی و ئاسایکردنەوەدا کە دەیان ساڵە لەگەڵ کوردەکاندا هەیە.
یەکێک لەو ئامانجانەی دیکە کە ئیسرائیل بەدوایدا دەگەڕێت و هەوڵدەدات لە ڕێگەی کوردەکانەوە لە عێراقدا بەدەستی بهێنێت، ئەوەیە کە هەڕەشەیەک دروست بکات بۆ سەر تورکیا و ئێران و سوریا و لوبنان و وروژاندنی ناسیۆنالیزمی نەتەوەیی ونەژادی زیاتر لە ناسیۆنالیزمی ئاینی، بەمەش قەناعەتی بە کوردەکانی هێنا بەدروستکردنی دەوڵەتێکی سەربەخۆ بە ئەوەی نەتەوەکانی دیکە هاوشێوەی کورد ئەم هەنگاوە بنێن و وڵاتانی ناوچەکە واتە وڵاتانی - عەرەبی و ئیسلامی -پەرتەواز ودابەشکراوبن.
سەبارەت بە ئێرانیش، پێویستە بە بەڵگەی تەواو بیسەلمێنێت کە ئەو شوێنەی کە بۆردومان کراوە هی

موسادی ئیسرائیلی بوو□ و ئ□و ک□س□ی ک□ کرای□ ئامانج سیخو□ی ئیسرائیل بوو□.

ب□گو□ر□ی س□رچاو□ی ئ□لئ□هرام ب□ ل□ک□دان□و□ و□لامی ئ□م پرسیار□ ئ□و□ی□ ک□ ئ□ران ماو□ ب□ماو□ پ□نا د□باته ب□ر ی□کلاییکردن□و□ی ب□رژ□و□ندیی□کانی ل□گ□ل ویلای□ت□ ی□کگرتوو□کانی ئ□مریکا ل□س□ر خاکی ع□راق ب□تایب□تی (ه□ر□می کوردستان) ،ل□ژ□ر ر□شنایی دواپ□شهات□کانی ئیسرائیل و ب□گو□ر□ی گ□□انکاریی□کانی ب□رژ□و□ندیی□ ه□ر□مای□تیی□کانی، ب□تایب□تی ل□ سای□ی بارود□خی ئ□ستای ه□ر□مای□تی و ه□ستکردنی ب□و□ی ک□ س□ر□ک و□زیرانی ع□راق ک□ل□لای□ن ئ□ران□و□ پا□پشتی کراو□ د□ب□ت سیاس□ت□کی ه□ر□مای□تی هاوت□ریب ل□گ□ل سیاس□تی ئ□ران پ□ی□□و بکات ب□□ام ل□ه□مان کاتدا هاوس□نگ نیی□ ب□ه□ی پ□یو□ندیی□ ستراتیژیی□کانی ع□راق ل□گ□ل ویلای□ت□ ی□کگرتوو□کانی ئ□مریکا ل□سای□ی گ□□انکاری وپ□شهات□کانی ناوچ□ک□ س□رباری کاریگ□ری ه□□و□ستی گروپ□ چ□کدار□کانی ع□راق ب□رامب□ر د□ژی ف□□□ستین دژی ب□ئیسرائیل ک□ ئ□م□یش کاریگ□ری ل□س□ر ه□□و□ستی حکوم□تی ع□راق د□ب□ت.

د□توانین ل□ر□دا ب□وردتر ب□□ین، پ□ش□لکاریی□کانی ئ□ران ب□ س□ر س□رو□ری ع□راق ل□رووی ک□ر□ست□ی س□ربازی ومووش□کبارانکردن□و□ تا د□ت زیاتر د□ب□ت،فراوانبوونی نیگ□رانیی□کانی ئ□ران ه□مب□ر ب□ س□ر□ک و□زیرانی ع□راق ب□ه□ی پ□ی□□وکردنی سیاس□تی "هاوس□نگی" ل□ ن□وان ئ□ران و ئ□م□ریکادا،ک□ سودانی ه□و□د□دات ئ□نجامی بدات ل□چوارچ□و□ی ت□گ□یشتنی سیاسی خ□ی س□بار□ت ب□ س□ختی یاخود م□حا□بوونی جیاکردن□و□ی پ□یو□ندی ع□راق ب□ئ□ران و ئ□مریکا ل□م ق□ناغ□دا، ئ□م ه□نگاو□ش ئ□ران □□تی د□کات□و□، ه□رچ□ند□ ب□ ش□و□ی□ک ل□ش□و□کان ت□گ□یشتنی خ□ی ب□ ه□نگاو□ د□رد□خات،ل□ه□مان کاتیشدا پ□ش□لکاریی□ ب□رد□وام□کانی ب□ س□رو□ری ع□راق ب□کارد□ه□ن□ت ب□ ج□ختکردن□و□ ل□س□ر ج□مس□رگیری ب□رژ□و□ندیی□کانی ل□ع□راق ل□ لای□ک،و □□تی کردن□و□ی ب□کار□□نانی و□ک پلاتف□رم□ک ب□ ه□□□ش□کردن ل□ ئاسایشی ن□ت□و□یی خ□ی ل□ لای□کی دیک□و□،ل□ب□رامب□ریشدا فشارخستن□س□ر حکوم□تی ع□راقیش□ ب□ گرتن□ب□ری □□وشو□نی خ□را ک□ د□ب□ت□ ه□ی پ□ل□کردن ل□ ک□تایی ه□نان ب□ ئ□رکی هاوپ□یمانی ن□ود□و□□تی و بوونی س□ربازی ئ□م□ریکادا.

ناو□ند□ک□ باس ل□ چ□ندین پ□یام د□کات ک□ ه□رش□ک□ی ئ□م دوایی□ی ئ□ران ب□ س□ر ه□ر□می کوردستان ل□ ل□ ناو□و□ی ع□راق ل□لای□ک و ل□ د□ر□و□ی و□اتیش ل□لای□کی تر□و□ د□ری□د□خات.

ی□ک□م پ□یام ل□لای□ن ئ□ران□و□ ب□ ش□و□ی□کی "نا□است□وخ□" ئا□است□ی ش□وازی پ□یو□ندیی□کانی ن□وان حکوم□تی ناو□ندی ب□غدا و حکوم□تی ه□ر□م ل□ ه□ول□ر کرا، ک□ ل□ س□ر□تای د□ستب□کاربوونی مح□م□د شیاع سودانی□و ب□ س□ر□کای□تی حکوم□تی ع□راق ب□ ش□و□ی□کی ب□رچاو باشتر بوو□، ک□ ت□یدا ه□و□یدا ب□س□ر ئ□و ب□رب□ستان□دا زا□ ب□ت ک□ □وو ب□□ووی پ□یو□ندیی□کانی ن□وان ه□ردوولا د□بن□و□، کاریگ□ری پ□یام□ک□ ل□ر□دا ئ□و□ی□ ک□ نزیکبوون□و□ی ن□وان ب□غدا و ه□ول□ر ل□س□ر حسابی ب□رژ□و□ندیی□کانی ئ□ران ل□ ع□راق نا ب□ت، ب□تایب□تی: پاراستنی ناوچ□ سنووریی□کانی ئ□ران ل□گ□ل ع□راق ل□ ناوچ□ک□، ه□رچ□ند□ ئ□م□ ل□ □استیدا ب□ واژ□کردنی □□کک□وتن□کی ئ□منی ل□ ماو□ی سا□ی □ابردوودا ئ□نجامدرا ک□ ت□یدا

عێراق مسۆگەری کۆتایی هاتنی بوونی ئۆپۆزسیۆنی ئێرانی لە ناوچە سنورییەکەدا کرد. جگە لە خواستی ئێران بە پاڵنانی حکومەتی ناوەندی لە بەغدا بۆ "کۆنترۆڵکردنی" ئاستی پەیوەندییەکانی حکومەتی هەولێر لەگەڵ ئیسرائیل، کە بە هەمان شێوە پەیوەندییەکی فرەڕەهەندی هەماهەنگییە کە حکومەتی ناوەندی ڕاستەوخۆ دەستێوەردانی تێدا ناکات، ئەمەش شتێکە کە بە بەردەوامی تاران نیگەران دەکات. لێرەدا کاریگەرییەکانی بارودۆخەکە لە هەواڵەکاندا ڕوونترن کە سەرۆکی هەرێم نێچیرڤان بارزانی لە 13ی کانوونی دووەم لەگەڵ هێزەکانی چوارچێوەی هەماهەنگی کە لەلایەن ئێرانەوە پشتیوانی دەکرێت کۆبووەوە.

دووەم: ئێران خۆی و لە ڕێگەی سوپای پاسداران دەتوانێت بوونی "نادیار"ی ئیسرائیل لە ناوچەکەدا لەناو ببات بە کەمکردنەوەی کەناڵەکانی هاریکاری نێوان هەولێر و تەل ئەبیب لەسەر هەموو ئاستەکان، جا ئابووری بێت (بازرگانان و هاوبەشەکانی ئیسرائیل بکاتە ئامانج) یان سەربازی (بە ئامانجکردنی بنکە سەربازییەکانی ئەمریکا لە ناوچەکە، بە ڕەچاوکردنی پشتیوانی ئەمریکا بۆ ئیسرائیل لە جەنگی غەززەدا).

سێیەم: ئێران جارێکی دیکە توانای سیاسی و سەربازیی خۆی دووپات دەکاتەوە بە تێکەڵکردنی هەموو کارتە هەرێمایەتییەکان لە ناوچەکەدا، واتە دروستکردنی گرژی وئاڵۆزی لەناوچەکە لە هەر کاتێک بیەوێت،سەرەتا لە عێراقەوە وەک کۆڵەکەی پرۆژە هەرێمییەکەی لەلایەک و کۆڵەکەی بوونی سەربازی ئەمریکا لە ناوچەکەدا لە لایەکی دیکەوە. جگە لەم پەیامانە، چەندین ئاماژەیە هەیە کە دەتوانرێت لە ئامانجی هێڕشەکانی سوپای پاسداران بۆ سەر هەرێمی کوردستانی عێراق لەم کاتە وەربگیرێت:

ئاماژەی یەکەم: ئەوەیە کە هێرشەکەی ئێران بۆ سەر هەولێر لە چوارچێوەی هەوڵەکانی تاراندایە بۆ زاڵبوون بەسەر زیانەکانیدا لە ئەنجامی ئەو هێرشە هەواڵگرییەی کە ئیسرائیل لە ماوەی هەفتەکانی ڕابردوودا ئەنجامی داوە، بەتایبەتی بە ئامانجگرتنی سەرکردەکانی ئێران وەک ڕەزا موسەوی لە سوریا و ئەوانەی سەر بە ئێرانن وەک حوسێن یەزبەک لە لوبنان. ئەمە جگە لە هێرشەکەی داعش لە کرمان هەروەها ئەم هێرشەی سوپای پاسداران بۆ سەر هەولێر، هەژموونی هەرێمایەتی خۆی پشتراستدەکاتەوە لەناوچەکە بەرامبەر بە ئەمریکا و هاوپەیمانەکانی بەتایبەتی لە عێراقدا.

دووەم: ڕووبەڕووبوونەوەی ئێران لەگەڵ بریکارەکانی ئەمریکا لە عێراق وەک حکومەتی هەرێمی کوردستان پشت دەبەستێت بەوەی کە ئەمەریکا و هاوپەیمانە ڕۆژئاواییەکانی تا چ ڕادەیەک کاردانەوەیان هەیە بەرامبەر ڕێڕەوی شەڕی ئیسرائیل بۆ سەر غەززە لە هەفتەکانی داهاتوودا؛ لە حاڵەتی بەردەوامبوونی هێرشەکانی ئیسرائیل و زیادبوونی بەرژەوەندییەکانی ئەمریکا و هێزەکانی هاوپەیمانان لە عێراق دەبێتە ناونیشانی قۆناغی داهاتوو. نەک هەر ئەوە، بەڵکو لە حاڵەتی ئەوەی کە فشارە نێودەوڵەتییەکان یان ئەوانەی هاوپەیمانەکانی ئێران لە ناوچەکەدا ئەنجامی دەدەن سەرکەوتوو نەبن لە ڕاگرتنی شەڕی

غەززە، چاوەڕوان دەکرێت کە پەلامارەکانی ئێران دژی بەرژەوەندییەکانی ئەمەریکا، چ لە عێراق، لوبنان، سوریا یان لە ناوچەکانی دەریای سوور، زیاد بکات، بەتایبەتی لەو کاتەوەی کە درێژبوونەوەی جەنگەکە فشار دەخاتە سەر یەکێک لە گرنگترین هاوپەیمانەکانی لە ناوچەکەدا، حیزبوڵای لوبنانی، بەهۆی پێگە سیاسییەکەی لە حکومەتی لوبنان.

سێیەم: یاساکانی پەیوەندی نێوان ئێران و ئەمریکا و ئیسرائیل لە چوارچێوەی خۆیاندا دەمێننەوە بەبێ هیچ گۆڕانکارییەکی بەهێز، کە بە ئامانجگرتنی هەولێر لەلایەن سوپای پاسدارانەوە یەکێکە لە هەوڵەکانی بەهۆی پەیوەندییە بەهێزەکەی نێوان هەولێر و تەل ئەبیب لە لایەک و بوونی بنکەیەکی سەربازی ئەمریکا لە هەولێر کە بنکەی "هەریر"ە لە لایەکی دیکەوە.

لە کۆتاییدا، بەئامانجکردنی هەولێری پایتەختی هەرێمی کوردستانی عێراق لەلایەن سوپای پاسدارانەوە، لە چوارچێوە هەرێمییەکەیدا عێراق و حکومەتەکەی دەخاتە ناو جەنگی هەرێمییەوە، کە ئاماژەکان باس لە درێژبوونەوەی دەکەن تا شەڕی ئیسرائیل لەسەر غەززە بەردەوام بێت.
لە کۆتاییدا، بۆچی حکومەتی هەرێمی کوردستان بێدەنگە لە بەردومانەکانی تورکیا بۆ سەر ناوچەکانی هەرێم و کوشتنی خەڵکی بێتاوان؟ ئایا ئەمە پێشێلکردنی سەروەری نییە، یان کاتی ئەم بەردومانە هاوکات بوو لەگەڵ کاتی قەیرانە ناوخۆییەکانی هەرێم، کە وای لێکرد بیانوویەک بێت بۆ داپۆشینی شکستی بەڕێوەبردنی قەیرانەکانی هەرێم؟ هەڵوەستەکانی ڕۆژانی داهاتوو دەتوانێت وەڵامی ئەم پرسیارانە بداتەوە.